

בס"ד. שיוחת ש"פ חוקת-בלק, וי"ב תמוז ה'תשי"ט.

בלתי מוגה

א. כ"ק מו"ח אדמו"ר, בעל השמחה, סיפר בהתנדבותו:

פעם הלך יחד עם אביו, כ"ק אדמו"ר (מהרש"ב) נ"ע, לטייל באי הרוחכות של רוסטוב (כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר שם הרחוב שבו טיילו), וכ"ק אדני"ע דיבר עמו בענין עמוק בחסידות, וכ"ק מו"ח אדמו"ר ה"י שקוע מאד ברעיונו ("ער הא"ט זיך זייער פאָרטראַכט"), עד כדי כך, שלא הבחין בכך שאדני"ע עמד, והמשיך ללכת בהיותו שקוע ברעיונותיו, עד שאדני"ע קראו בשמו, ואז פנה וחזר אליו.

ואמר לו אדני"ע: החלילך בין שכל אנושי לשכל אלקי הוא — ששכל אנושי מתחיל מהשגה ומזה בא לידי אמונה (והיינו לפי שהשכל עצמו מכריח שהוא בהגבלה וישנו מה שלמעלה ממנו), ואילו שכל אלקי מתחיל מאמונה ומזה בא לידי השגה.

המקום שעמד אז אדני"ע, ה"י אצל אותו הכיח שבו ה"י אח"כ ביח הג.פ.או. ופעם, כאשר קראו את כ"ק מו"ח אדמו"ר לשם — כשנים שלאח"ז — ושאלו אותו שאלות שונות, הנה בין הדברים אמר להם גם פתגם הנ"ל אודות החלילך בין שכל אנושי לשכל אלקי, ששמע מאדני"ע באותו מקום.

זהו הענין שאימרה ("א וואָרט") של צדיק יכולה לחזור ולהתעורר ("זיך אָפרופֿן") שנים רבות לאח"ז.

ב. עוד סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר בהתנדבותו בתקופה הנ"ל, כשם אביו, כ"ק אדני"ע:

אביו, אדמו"ר מהר"ש, ה"י אומר לפעמים הלשון "רעדן חסידות" (לדבר חסידות), ולפעמים ה"י אומר הלשון "זאגן חסידות" (לומר חסידות). כ"ק אדני"ע החייגע כפירוש הענין,

(1) שיוחת יום ב' דחג הסוכות תרצ"ו ס"ח (3) שיוחת ליל שמע"צ ס"ה (סה"ש שם ע' סה"ש תרצ"ו ע' 9).

(2) תיבת אל אינם בפירוי (תמו"ל).

(12).

אך הענין הוא, שכאן רואים שנוגע גם סדר הדברים. שכל אנשי הוא כח"י נברא, ושכל אלקי הוא כח"י בורא. וזהו שתובעים מכאור"א מישוראל להיות כחתי "זאתם הדברים כה" אלקיכם", היינו, לצאת ממדן נברא ולהכניס את עצמו במדן בורא.

ובענין זה נוגע גם שינוי הסדר:

כאשר ההתחלה היא בענין של שכל, אזי היסוד הוא בהגבלה, שהרי השכל הוא בהגבלה, ולכן, אע"פ שלאח"ז בא לידי אמונה, מ"מ, כיון שההתחלה והיסוד הוא השכל המוגבל, אזי גם האמונה היא בהגבלה, והיינו, שהאמונה היא רק עד כמה שמוכרח מצד השכל.

ושני ענינים כזה: (א) שכל הוא ענין שיכול להשתנות, וכמלא, כאשר יבין בשכלו באופן אחר, אזי יאבד גם את האמונה. (ב) וכעומק יותר: מלכד האפשרות לשינוי כו' — הרי כללות ענין האמונה שמצד השכל הוא בהגבלה, וכיון שהאמונה כונו" על השכל שהוא בהגבלה, אזי גם האמונה היא בהגבלה.

אמנם, כאשר ההתחלה היא בענין של אמונה — הרי כיון שאמונה היא בלי גבול, אזי גם ההשגה שבאה מצד האמונה היא בלי גבול, שהו"ע המורחב דהשגה.

ה. ועפ"ז יש לכאן בדרך אפשר הטעם שפ"ק מו"ח אדמו"ר אמר פתגם הנ"ל בהזיתו בכית הג.פ.א.:

כית הג.פ.א. ה"י המקום שבו רצו לפעול מאסר על אלקות.

ואכן, אילו ענינו של יהודי ה"י בהגבלה, ע"ד האמונה שבאה ע"י שכל אנשי שהתחלתה ויסודה הו"ע השכל — אזי ה"י שייך על זה ענין של מאסר:

ולכן אמר כ"ק מו"ח אדמו"ר פתגם הנ"ל, שתוכנו, הודעה כללית שהסדר לשכל אלקי הוא שהשיגשה הראשונה היא ענין האמונה, והיינו, שזהו ענין שאין עליי הגבלות כלל, וכמילא לא שייך על זה ענין של מאסר ח"י.

ו. (וסיים כ"ק אדמו"ר של"ט"א):

"י"ב תמוז הוא יום מסוגל, ויש בו נתינת כח לכאור"א מישוראל לצאת ממאסר הגוף ונפש הבהמית.

(7) ואתחן ד', ד. וראה אבות דר"ע ספ"ל"ד.

— סתם לשאול, הרי זה סדר של "זיצון", אלא רק לאחר שמתייגעים בהענין עד כמה שידו מגעת, אזי יכולים לשאול — ולאחרי שהתייגע ופירש לעצמו החילוק בין "רעדן חסידות" ל"זאגן חסידות" — אזי שאל אצל אדמו"ר מהר"ש.

ואמר לו אדמו"ר מהר"ש: "רעדן חסידות" הוא היריבור על אודנין לשמעיה, ואילו "זאגן חסידות" היינו כאשר השומעים אינם "כלים" לקבל הענין, אלא שהענין חוזר ומפועורד ("עם רופס זרד אפ") לאחר זמן — אם לא בעצמו אזי אצל בנו או נכדו.

ולכן — סיים אדמו"ר מהר"ש — כאשר הנוי מספר אודות מאמר חסידות שהשומעים לא היו כלים, הנוי משתמש בלשון "גנוגאט חסידות"; וכאשר הנוי מספר אודות מאמר חסידות על אודנין דשמעיה, הנוי משתמש בלשון "גנועטוס חסידות".

ג. מסיפור הנ"ל רואים שני ענינים:

(א) עד כמה מדוייקת כל תנועה של נשיא — תנועה ככלל, וכפרט כאשר אומר איה ענין להזולת.

(ב) מעלת אמירת ("זאגן") חסידות — שאפילו אם בשעת מעשה לא חדרו הדברים את השומעים (עם הא"ט זיי ניש דערנומען"), בהכרח לומר שבהעלם וכפנימיות חדרו בהם הזכרים, ורא"י לדבר, שהרי לאחר זמן מתעורר אצל הענין, או אצל בנו וכתו, כן בנו וכן בתו, ומזה מוכח שגם בשעת מעשה חדרו הדברים בהעלם.

והענין כזה — שאמירת תורה אינו ענין ש"מכניס כזו ומוציא כזו", אלא באופן שהדברים חודרים כו', והיינו, לפי שבנוגע לתורה נאמר "הלא כה דברי כאש", ולכן פועלים הדברים כמו אש שפועלת כידור היכוך ועל"י, שהרי טבע האש שעולה למעלה, והפעולה היא מיר, אלא שלפעמים מתגלה הדבר לאחר זמן.

ד. והנה, כפתגם הנ"ל אודות החילוק בין שכל אנשי לשכל אלקי — צריך להבין:

כיון שכשנודים יש הן אמונה והן השגה, שהרי גם בשכל אנשי באים לידי אמונה, וגם בשכל אלקי באים לידי השגה — א"כ, מהו החילוק מהיכן מתחילים?

(6) ירמי' נג. כט. וראה ברכות כב. א.

(4) ראה דח"ב קפ"ו, ריש ע"ב.

(5) אבות פ"ה מט"ו.

צריכים איפוא לידע שהסדר כזה הוא — שהגישה הראשונה אריכה להיות מצד אמונה שלמעלה מהשכל, ודקא עיי"ז יכולים להיפטר ממאסר הגוף ונה"ב, כי אמונה אין עלי' הגבלות כלל, ועד שפועלת גם הרושגה ענין המרחב, כלי גבול, כנ"ל.

* * *

ז. ידוע בענין י"ב י"ג תמוז⁸, שהגאולה בפועל ובגילוי הייתה כ"ג תמוז, אבל בשורת הגאולה הייתה כבר כ"ב תמוז, שהוא גם יום ההולדת של כ"ק מו"ח אדמו"ר, בעל השמחה.

והנה, ביום ההולדת מתחילים לומר מזמור חדש בתהלים, כידועי המנהג המקובל מהכעש"ט לומר בכל יום המזמור תהלים המתאים למספר שנותיו, ולדוגמא: כשנעשים כרמז צריכים לומר מזמור י"ד, ולשנה הבאה מזמור ט"ז, וכן הלאה. ולפי חשבון זה, הנה כ"ב תמוז חשאת שבו מתחילה שנת השמונים, מתחילים לומר מזמור פ', שהתחלתו: "רועה ישראל האזנה נדהג כצאן יוסף".

המשך השיחה בביאור הפסוק הנ"ל, ע"פ דרשת חז"ל¹⁰ "יוסף כנס משנות השבע לשנות הערב, אף אנו כנס לנו מחיי הערה"ז לחיי הערה"ב, מה יוסף כלל כל אחד לפי מעשיו. . . אף אנו כלכלנו לפי מעשינו. . . מה יוסף גמלהו אחיו רעה רחוק גמלם טובה, אף אנו גמלנוך רעה גמול אותנו טובה" — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידיש), ונדפס פלק"ש ח"ה ע' 239 ואילך.

* * *

ח. בפסוקי"ן "לא הביט און בעיקב ונגי" — נימנו ד' ענינים: (א) "לא הביט און בעיקב", (ב) "ולא ראה עמל בישראל", (ג) "הוי' אלקי עמו", (ד) "ותודעה מלך בר".

והנה, בלק"י¹¹ נחבארו בארובה ב' העינים הראשונים שבפסוק, "לא הביט און בעיקב ולא ראה עמל בישראל" — שזהו כללת החילוק בין ב' הכתי' יעקב וישראל:

כתי' יעקב — הי"ע עבודה ימי החול בענין הפירוים, וכתי'

8 ראה שחת ש"פ חר"ב, י"ב תמוז בתחלתה (תרי"ט חר"ב ע' 74).

חשש"ז בתחלתה (תרי"ט חר"ב ע' 162). ושי"ט. 10 יל"ש תהלים שיה"פ (רמו תתכז).

9 ראה סה"ט י"א ניסן חר"ב ע' 1 ואילך.

חש"ג וראה גם שחת י"ב תמוז חש"י"ד. 11 פירשתנו (בלק) ע, ג ואילך.